

principalt skal slutte sig til den Anskuelse, som det selv nærer, og som det ogsaa udførlig har udviklet i Betænkningen, den Anskuelse nemlig, at en egentlig tilfredsstillende, virkelig fuldt tilfredsstillende Ordning af Examen svæsenet for Embedsexaminernes Vedkommende kun kan opnaas ved Examenkommissioner, hvis Indførelse altsaa bør være det Formaal, som der skal stræbes hen til.

Seg maa nu imidlertid for mit Vedkommende vedskende mig, at jeg i saa Henseende har en meget forskjellig, ja en bestemt modsat Anskuelse af den, som Udvalgets Flertal nærer. Seg har allerede under Forhandlingerne i det andet Thing havt Leilighed til at udtale mig i denne Retning og til udførlig at søge at begrunde denne min Opfattelse, og jeg skal derfor ikke komme videre ind derpaa nu, for ikke at gjøre mig skyldig i Gjentagelser, idet jeg tør haabe, at Thingets ærede Medlemmer ville have gjort sig bekendte med Forhandlingerne herom i det andet Thing. Seg deler forsaavidt Udvalgets Flertals Anskuelse, naar det etsteds i Betænkningen udtaler sig imod nu paany at optage til udførlig Forhandling det Meget, der er blevet bragt frem angaaende Examenkommissioner baade i og udenfor Rigsdagen. Seg kan ikke negte, at jeg endog finder, at der netop med Hensyn til denne Sag maa være en særlig Utilbøielighed til saaledes nu at gaa ind paa en Fornæelse af Debatten, og Grunden hertil skal jeg forsøge noget nærmere at forklare. Seg kan iøvrigt i saa Henseende atter begynde med at henholde mig til Udvalgets Flertals Utringer et Sted i Betænkningen, hvor det hedder: „Hvormeget der end er talt om Examenkommissioner, er Forhandlingen heller ikke kommen ud over selve Principspørgsmaalet.“ Seg vil dog derhos føie til, at efter min Mening maa man her endda tage dette Udtryk „Principspørgsmaalet“ i en noget anden Betydning end den sædvanlige. Naar man nemlig vil spørge om Principerne for den rette Ordning af Examina og navnlig af Embedsexamina, saa tror jeg, at der i Virkeligheden ikke har vist sig eller vil vise sig nogen som helst Uoverensstemmelse eller Strid mellem de forskjellige, der have ført Ordet i denne

Sag. Naar der opkaastes Spørgsmaal om, hvad der bør være det rette Princip for Ordningen navnlig af Embedsprøverne, saa frembyder det sig vistnok som et Hovedprincip, at de skulle være saaledes ordnede, at der derved gives en Garanti for, at selve Prøven bliver retfærdig og billig og ligelig mod de forskjellige Kandidater, der indstille sig. Herom ere vistnok Alle enige, og de have ogsaa udtalt sig derhen. Alle ere vistnok fremdeles enige om — ogsaa det have de udtalt — at en saadan Prøve for at være, hvad den bør være, maa søge at bringe for Dagen, om den paagjældende Kandidat virkelig er trængt ind i det Væsentlige af den Videnskab, hvormom her er Spørgsmaal, medens det derimod vil være urigtigt og forkert, om den synker ned til at bekræftige sig med smaa Detailler, der paa ingen Maade virkelig oplyse Noget om den paagjældende Kandidats Dygtighed, og som derhos nødvendigvis maa udøve en skadelig Indflydelse under Studiet. Om at der bør være en Mulighed for en saadan Bedømmelse, tror jeg som sagt virkelig, at ogsaa Alle ere enige. Seg tror endvidere, at Alle ere enige om, at det er urigtigt at binde Kandidaten til et enkelt System eller til enkelte Lærebøger, af hvilken Bessaffenhed de nu end ere, og ligegyldigt, om de ere skrevne eller trykte, men at man med Føie kan forlange, at enhver Kandidat, som føler sig istand dertil og har de behørigt Evner dertil, ogsaa maa have Ret til at udanne sig i sit Studium paa en friere Maade med Hensyn til hele Studeremaaden baade i den ene og i den anden Henseende, ogsaa i lokal Henseende, saa at han selvølgelig ogsaa maa kunne søge andetsteds hen, naar han derved vil være istand til at skaffe sig en fuldstændig og grundig Indtrængning i den Videnskab, som han vil hellige sig. Seg antager som sagt, at der virkelig ikke med Hensyn til noget af disse Punkter er nogen Uenighed eller nogen Modstræben. Men naar man saa spørger om, hvad det da er, der fremkalder hele Forskjelligheden i Anskuelser, saa vil jeg sige, at jeg tror, at det er Noget, som man kun i meget uegentlig Forstand vil kunne kalde Principer. Uenigheden fremkaldes nemlig sa-